

**Sprawozdanie z działalności
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Somoninie
za 2023 rok**

Wprowadzenie

Zgodnie z art. 110 ust. 9 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Somoninie przedkłada roczne sprawozdanie z działalności Ośrodka za 2023 rok.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Somoninie funkcjonuje jako jednostka organizacyjna samorządu terytorialnego. Na poziomie lokalnym wykonuje zadania skierowane na wsparcie i poprawę warunków życia mieszkańców Gminy Somonino. Działania Ośrodka są zbieżne z lokalną polityką społeczną i zgodne z realizacją celów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Somonino.

Podstawowym aktem prawnym na podstawie którego funkcjonuje ośrodek jest **ustawa o pomocy społecznej**. Ponadto w Ośrodku realizowane są zadania wynikające z innych aktów prawnych tj.:

- 1) ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- 2) ustawy o świadczeniach rodzinnych,
- 3) ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- 4) ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- 5) ustawy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów
- 6) ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- 7) ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- 8) ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
- 9) ustawy o ochronie zdrowia psychicznego,
- 10) ustawy o Karcie Dużej Rodziny,
- 11) ustawy o cudzoziemcach,
- 12) ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych,
- 13) ustawy o zatrudnieniu socjalnym,
- 14) ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa,
- 15) ustawy o dodatku osłonowym,
- 16) Prawa ochrony środowiska,
- 17) Ustawy o szczególnej ochronie niektórych odbiorców paliw gazowych w 2023 r. oraz w 2024 r. w związku z sytuacją na rynku gazu,
- 18) Kodeksu pracy,
- 19) Kodeksu Postępowania Administracyjnego,
- 20) Prawa Zamówień Publicznych.

1. Zadania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Somoninie, jako jednostka sektora finansów publicznych, z mocy art. 3 ustawy o pomocy społecznej „wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka”. Ustawa o pomocy społecznej wyraźnie wskazuje, że celem pomocy społecznej nie jest wyręczanie obywateli w rozwiązywaniu ich trudnej, a czasem nawet krytycznej sytuacji życiowej a wspieranie w podejmowanych przez nich wysiłkach na rzecz poprawy sytuacji życiowej. Proponowane przez pracowników Ośrodka działania naprawcze, czy zapobiegawcze wymagają wspólnego zaangażowania w rozwiązywanie zaistniałych problemów oraz aktywności, odpowiedzialności i prezentowania postawy partnerskiej także przez drugi z podmiotów współdziałania, tj. osobę i rodzinę korzystającą ze wsparcia.

Świadczenia udzielane są na wniosek osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego, bądź innej osoby lub z urzędu. Rodzaj, forma i rozmiar udzielanych świadczeń odpowiada okolicznościom uzasadniającym udzielenie pomocy oraz realnym możliwościom finansowym GOPS. Podstawą do przyznania świadczenia z pomocy społecznej jest przeprowadzenie rodzinnego wywiadu środowiskowego w miejscu zamieszkania osoby, która o tę pomoc się ubiega. Pomoc społeczna w pierwszej kolejności obejmuje swymi działaniami osoby i rodziny znajdujące się w najsłabszej kondycji życiowej i materialnej.

Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej przysługuje osobom i rodzinom spełniającym ustawowe kryterium dochodowe, które w 2023 r. wynosiło :

- 1) dla osoby samotnie gospodarującej – **776,00 zł netto**
- 2) dla osoby w rodzinie – **600 zł netto**,

przy jednoczesnym wystąpieniu co najmniej jednego z powodów wymienionych w ustawie lub innych okoliczności uzasadniających udzielanie pomocy społecznej - w szczególności z powodu sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej choroby, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, trudności w integracji cudzoziemców, trudnościach w przystosowaniu się po opuszczeniu zakładu karnego, alkoholizmu lub narkomanii, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

W szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe może być przyznany specjalny zasiłek celowy. Oferowana przez GOPS w Somoninie pomoc obejmowała w 2023 r. różne formy pomocy pieniężnej, pomoc w naturze, usługi opiekuńcze oraz pracę socjalną, interwencję kryzysową, poradnictwo specjalistyczne i asystenturę rodzin oraz asystenturę osób niepełnosprawnych. Każdorazowo pomoc ta dostosowana była do indywidualnych potrzeb osób i ich rodzin.

GOPS w Somoninie realizuje również zadania z zakresu świadczeń rodzinnych. Obsługa świadczeń rodzinnych jest zadaniem zleconym z zakresu administracji rządowej co oznacza, że ciężar finansowy samych świadczeń spoczywa na budżecie państwa. System świadczeń rodzinnych to poza ubezpieczeniowy system świadczeń socjalnych wspierających rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej, wychowujące dzieci uczęszczające do szkoły, w tym niepełnosprawne. Na świadczenia rodzinne składają się: zasiłek rodzinny i dodatki do zasiłku, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego, świadczenia pielęgnacyjnego oraz jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka.

Świadczenia rodzinne przyznawane są na wniosek osoby zainteresowanej na okres zasiłkowy, trwający od listopada do października następnego roku. Prawo do świadczeń rodzinnych uzależnione jest od dochodu. W 2023 roku przysługiwało, jeśli dochód nie przekraczał 674,- zł na osobę w rodzinie, natomiast w rodzinie z dzieckiem niepełnosprawnym, jeśli dochód nie przekraczał 764,- zł na osobę w rodzinie.

Kolejną formą wsparcia realizowaną przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Somoninie są świadczenia z funduszu alimentacyjnego. Ta pomoc finansowa świadczona jest zgodnie z ustawą z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów i przysługuje w przypadku braku możliwości wyegzekwowania zasądzonych alimentów. Warunkiem uzyskania świadczenia z funduszu jest złożenie odpowiedniego wniosku oraz spełnienie kryterium dochodowego, które w 2023 roku wynosiło 1.209,- zł na osobę w rodzinie. Świadczenie z funduszu alimentacyjnego przyznawane jest na okres 1 roku, od października do września następnego roku.

Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Somoninie powierzono obsługę Karty Dużej Rodziny. Realizacja zadania odbywa się w oparciu o Ustawę z dnia 5 grudnia 2014 r. Karta Dużej Rodziny to system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin z trojgiem lub więcej dzieci, zarówno w instytucjach publicznych, jak i w firmach prywatnych. Posiadacze karty mają możliwość tańszego korzystania z oferty podmiotów m.in. z branży spożywczej, paliwowej, bankowej czy rekreacyjnej. Karty wydawane są na wniosek osób uprawnionych.

GOPS w Somoninie jest siedzibą Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej. Do zadań ośrodka należy obsługa administracyjna zespołu.

W 2023 roku pracownicy ośrodka kontynuowali udzielanie wsparcia dla obywateli Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terenie tego państwa, zgodnie z obowiązującą „specustawą”.

Formy udzielanej pomocy ulegają ciągłej modyfikacji. Zmienia się również katalog beneficjentów pomocy społecznej. Dynamiczne zmiany na arenie politycznej odciskają swoje piętno również w dziedzinie polityki społecznej. Z tego względu kadra pomocy społecznej zmuszona jest nadążać za postępującymi zmianami i nieustannie podnosić swoje kompetencje i kwalifikacje.

W 2023 roku Ośrodek otrzymał zupełnie nowe zadanie, jakim była realizacja dodatku gazowego, świadczenia stanowiącego refundację podatku VAT dla osób najbardziej potrzebujących, którzy ogrzewają dom lub mieszkania gazem ziemnym.

2. Struktura organizacyjna w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej

Utworzenie i utrzymanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników jest zadaniem obowiązkowym gminy wynikającym z art. 17 ust. 18 ustawy o pomocy społecznej.

Na dzień 31 grudnia 2023 r. w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Somoninie zatrudnionych było 15 pracowników, w tym 5 pracowników socjalnych wykonujących zadania z zakresu pomocy społecznej. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej na 2000 mieszkańców lub 50 rodzin powinien być zatrudniony 1 pracownik socjalny. W naszej gminie 1 pracownik socjalny ma pod opieką 2.206 mieszkańców. Wszyscy pracownicy posiadają odpowiednie kwalifikacje zawodowe i wykształcenie kierunkowe. Pracownicy brali udział w szkoleniach i konferencjach, głównie on - line, które pogłębiały umiejętności zawodowe oraz pozwoliły na rozwój osobisty, jak również korzystali z superwizji pracy własnej prowadzonej przez certyfikowanego superwizora.

Wewnętrzny podział organizacyjny przedstawia poniższa tabela.

Dział	Stanowisko pracy	etat	Ilość osób pracujących	Urlopy wychowawczy/ macierzyński
Administracja	Kierownik	1	1	
	Główny księgowy	½	1	
	Aspirant pracy socjalnej	1	1	
	Referent ds. kancelarii	1	1	
	Informatyk	½	1	
	Obsługa kasy	zlecenie	1	
	Stanowisko ds. inwentaryzacji	zlecenie	1	
	Stanowisko ds. płac	zlecenie	1	
	Obsługa prawna	zlecenie	1	
	Obsługa BHP	zlecenie	1	
	Sprzątaczką	zlecenie	1	
Pomoc Środowiskowa	Starszy specjalista pracy socjalnej - koordynator	1	1	
	Starszy specjalista pracy socjalnej	3	3	
	Starszy pracownik socjalny	1	1	
	Psycholog	zlecenie	1	
	Asystent rodziny	2	2	
	Opiekunka	1	1	
	Opiekunka	zlecenie	6	
Świadczenia rodzinne	Starszy inspektor ds./ świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego	1	1	
	Starszy inspektor ds. świadczeń rodzinnych	1	1	

3. Budżet Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Somoninie w 2023 roku na realizację zadań własnych i zadań zleconych wydatkował kwotę 12.778.404,13 zł, z czego:

- ze środków budżetu gminy: 2 822 775,57 zł
- ze środków budżetu państwa: 9 955 628,56 zł

Strukturę zrealizowanych wydatków w podziale szczegółowej klasyfikacji budżetowej przedstawia poniższa tabela.

Klasyfikacja budżetowa		Ogółem wykonanie wydatków w 2023 r.	w tym:	
			Środki budżetu gminy	Środki budżetu państwa
85195	Pozostała działalność	736,36 zł	- zł	736,36 zł
85202	Domy pomocy społecznej	740 794,37 zł	740 794,37 zł	- zł
85205	Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy	3 999,68 zł	3 999,68 zł	- zł
85213	Składki na ubezpieczenie zdrowotne	56 000,44 zł	- zł	56 000,44 zł
85214	Zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe	190 398,14 zł	144 398,14 zł	46 000,00 zł
85216	Zasiłki stałe	499 226,29 zł	- zł	499 226,29 zł
85219	Ośrodki pomocy społecznej	1 149 666,69 zł	1 049 712,92 zł	99 953,77 zł
85228	Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	313 585,95 zł	170 325,95 zł	143 260,00 zł
85230	Pomoc w zakresie dożywiania	145 250,00 zł	32 250,00 zł	113 000,00 zł
85502	Świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego, świadczenie wychowawcze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego,	8 160 661,10 zł	- zł	8 160 661,10 zł
85503	Karta Dużej Rodziny	2 395,47 zł	- zł	2 395,47 zł
85504	Wspieranie rodziny	201 562,00 zł	181 655,51 zł	19 906,49 zł
85508	Rodziny zastępcze	499 639,00 zł	499 639,00 zł	- zł
85513	Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne, zgodnie z przepisami ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz za osoby pobierające zasiłki dla opiekunów zgodnie z przepisami ustawy ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów	83 274,19 zł	- zł	83 274,19 zł
85395- zad. 50	Projekt „Zintegrowany system usług społecznych Powiatu Kartuskiego – POKOLENIA”	731 214,45 zł	- zł	731 214,45 zł
RAZEM:		12 778 404,13 zł	2 822 775,57 zł	9 955 628,56 zł

Wśród zrealizowanych dochodów GOPS za 2023 rok wyróżniamy dochody, które pozostają do dyspozycji gminy i gmina przeznacza je na swoje wydatki oraz dochody, które zgodnie z procentowym udziałem określonym w ustawach stanowią dochód gminy oraz są odprowadzone do budżetu państwa.

W 2023 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Somoninie odprowadził do budżetu gminy dochody w wysokości 122.556,84 zł. – dane ze sprawozdania Rb-27s na dzień 31.12.2023 r.

Strukturę zrealizowanych dochodów w podziale szczegółowej klasyfikacji budżetowej przedstawia poniższa tabela.

Klasyfikacja budżetowa		Ogółem wykonanie dochodów w 2023 r.
85202	Domy pomocy społecznej	50.777,07
85214	Zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe	24.445,72
85219	Ośrodki pomocy społecznej	762,00
85228	Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	46.572,05
RAZEM:		122.556,84

Dochody pozostające w dyspozycji gminy pochodzą z tytułu: odpłatności za świadczone usługi opiekuńcze, schronienie oraz pobyt mieszkańców gminy w domach pomocy społecznej oraz z tytułu terminowego regulowania zobowiązania podatkowego.

W 2023 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Somoninie odprowadził do budżetu gminy dochody w wysokości 239.888,17 zł. – dane ze sprawozdania Rb-27zz na dzień 31.12.2023 r.

Klasyfikacja budżetowa		Ogółem wykonanie dochodów w 2023 r.	w tym:	
			Dochody które pozostają w gminie	Dochody które odprowadzane są do budżetu państwa
85228	Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	11 621,60 zł	581,07 zł	11 040,53 zł
85502	Świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	228 020,57 zł	54 243,74 zł	173 776,83 zł
85503	Karta Dużej Rodziny	246,00 zł	12,30 zł	233,70 zł
RAZEM:		239 888,17 zł	54 837,11 zł	185 051,06 zł

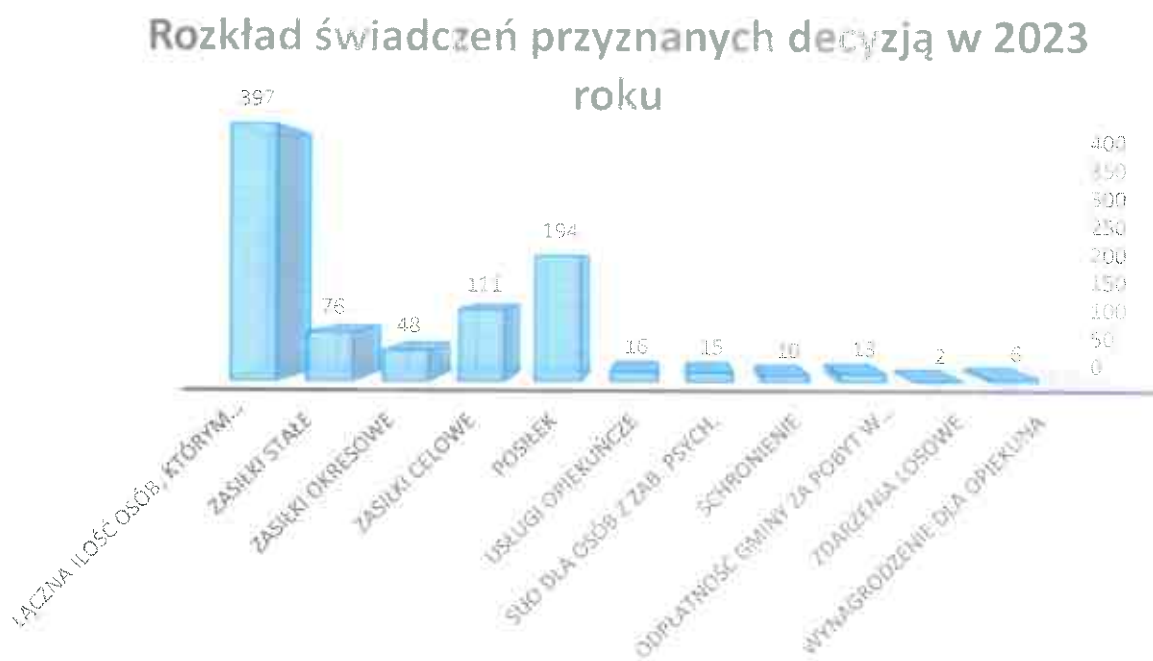
Do dochodów, które zgodnie z procentowym udziałem określonym w ustawach stanowią dochód gminy oraz są odprowadzone do budżetu państwa zaliczamy przede wszystkim dochody uzyskane z tytułu spłaty zaległości przez dłużnika alimentacyjnego (z tytułu funduszu alimentacyjnego wg. podziału 40% dochód gminy, 60% dochód budżetu państwa, odsetki - 100% dochód budżetu państwa; z tytułu zaliczki alimentacyjnej wg. podziału 50% dochód gminy, 50% dochód budżetu państwa), odpłatności za specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi (5% dochód gminy, 95% dochód budżetu państwa) oraz z tytułu opłaty za wydanie elektronicznej Karty Dużej Rodziny (5% dochód gminy, 95% dochód budżetu państwa).

4. Świadczenia pomocy społecznej

4.1. Struktura korzystających z pomocy

W 2023 r. w ramach zadań własnych i zleconych GOPS w Somoninie przyznał decyzją świadczenia 397 osobom, co stanowiło 258 rodzin. Łączna liczba osób w tych rodzinach wynosiła 773.

Rozkład rodzaju udzielonych świadczeń w stosunku do ogólnej liczby osób, którym przyznano decyzją świadczenia przedstawia poniższy wykres.

Poza świadczeniami finansowymi GOPS w Somoninie świadczy również szeroko rozumianą pracę socjalną, która jest istotą pracy pracownika socjalnego. Praca socjalna, jako świadczenie z pomocy społecznej nie wymaga wydawania decyzji. W 2023 roku pracą socjalną objęto łącznie 215 rodzin, a liczba osób w tych rodzinach wynosiła 872.

Rzeczywisty rozmiar udzielanego w 2023 roku wsparcia, tj.: liczbę rodzin i osób w tych rodzinach przedstawia poniższa tabela. Łączna liczba rodzin i osób nie sumuje się, gdyż rodziny korzystają jednocześnie z różnych form wsparcia, tj.: zarówno świadczeń w ramach zadań własnych i zleconych, czy z pracy socjalnej.

Rodzaj pomocy		Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych - OGÓLEM		233	705
w tym:	<i>świadczenia pieniężne</i>	88	446
	<i>świadczenia niepieniężne</i>	145	259
Odpłatność gminy za pobyt w DPS		13	13
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych – OGÓLEM		19	74
W tym:	<i>Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi</i>	13	65
	<i>Wynagrodzenie dla opiekuna przyznane przez sąd</i>	6	6
Pomoc udzielana rodzinom i osobom wyłącznie w ramach pracy socjalnej		99	201
Łącznie objęto wsparciem:		364	993

Liczba mieszkańców zameldowanych na terenie Gminy Somonino na dzień 31.12.2023 r. wynosiła 11 035 osoby. Analizując ilość osób objętych wsparciem systemu pomocy społecznej w stosunku do liczby mieszkańców Gminy Somonino przyjąć należy, iż **pomocą objęto 9 % ogółu mieszkańców Gminy Somonino.**

Dominujące problemy społeczne na terenie Gminy Somonino, na podstawie których przyznawane były świadczenia pomocy społecznej w 2023 roku przedstawia poniższa tabela.

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	134 ✓	355
Sieroctwo	1	3
Bezdomność	13 ✓	18
Bezrobocie	35 ✓	96
Niepełnosprawność	127 ✓	281
Długotrwała lub ciężka choroba	128 ✓	308
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego w tym:	77 ✓	380
• rodziny niepełne	27	85
• rodziny wielodzietne	50	279
Przemoc w rodzinie	6 ✓	31
Alkoholizm	17 ✓	23
Narkomania	2	7
Trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	5 ✓	5
Zdarzenie losowe	2	2

Powyżej zamieszczone zostały szczegółowe dane dotyczące liczby rodzin i osób w rodzinach w poszczególnych czynnikach dysfunkcyjnych. Należy zauważyć, że w jednej rodzinie może występować więcej niż jedna dysfunkcja i z tego względu liczby rodzin i osób nie sumuje się. W 2023 roku dominującym powodem korzystania ze świadczeń pomocy społecznej było ubóstwo. Z tej przyczyny wsparciem objęto 134 rodzin. Kolejny powód korzystania z pomocy

stanowiła długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność, w tym zakresie udzielono wsparcia odpowiednio 128 i 127 rodzinom. Istotną grupę odbiorców świadczeń stanowiły rodziny borykające się z problemem bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Analizując przesłanki udzielanej pomocy w zestawieniu z ilością osób w rodzinach, stwierdzić należy, że największą grupę osób objętych wsparciem stanowiły osoby borykające się z problemem ubóstwa i bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, głównie w rodzinach wielodzietnych i niepełnych. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych jest problemem złożonym, rozpatrywanym na wielu płaszczyznach, m. in.: w aspekcie rozpadu czy kryzysu rodziny, jako problem moralny, jako problem braku zabezpieczenia socjalnego, jako problem wykluczenia społecznego czy w końcu jako problem społeczny. Wielość problemów, z jakimi zmagają się całe rodziny sprawia, że rośnie potrzeba skutecznego przeciwdziałania i walki z takimi zagrożeniami. Wsparcie rodzin doświadczających sprzężonych problemów staje się priorytetem polityki społecznej i istotą pracy socjalnej.

4.2. Charakterystyka świadczeń z pomocy społecznej

Dane w poniższej tabeli szczegółowo obrazują formy pomocy, liczbę osób którym przyznano decyzją świadczenia, liczbę rodzin i osób w rodzinie w odniesieniu do poszczególnych form pomocy oraz kwoty udzielonych świadczeń.

Po przeanalizowaniu tabeli stwierdzić można, że w 2023 r. największą grupę świadczeniobiorców, tj. 48,87% z ogólnej liczby korzystających stanowią osoby, którym przyznano pomoc w formie posiłku. Kolejna grupa 27,96% to osoby którym przyznano zasiłki celowe. Zasiłki stałe otrzymało 19,14% ogółu świadczeniobiorców, tutaj aż 85,53% stanowiły osoby samotnie gospodarujące. Zasiłek okresowy przyznano 12,09% świadczeniobiorców. Nieliczne grupy wśród klientów ośrodka stanowiły osoby którym przyznano inne formy pomocy i tak 4,03% to osoby korzystające z usług opiekuńczych, a 3,78% ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. 3,27% to osoby za które ośrodek ponosił opłaty za pobyt w DPS; 2,52 % stanowiły osoby wymagające schronienia, natomiast najmniejszy odsetek - 1,51% osób wypłacono wynagrodzenie dla opiekuna, przyznane przez sąd oraz 0,50% to pomoc udzielona z powodu zdarzenia losowego.

Formy pomocy		Liczba osób którym przyznano decyzją świadczenia	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń w zł.	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
RAZEM		385	X	1 882 416	246	735
ZASIŁKI STAŁE - OGÓŁEM		76	824	499 227	74	88
w tym przyznane dla osoby samotnie gospodarującej		65	702	442 803	65	65
pozostającej w rodzinie		11	122	56 424	9	23
ZASIŁKI OKRESOWE - OGÓŁEM		48	136	46 000	48	112
w tym z powodu	<i>bezrobocia</i>	2	340	1 082	2	4
	<i>długotrwałej choroby</i>	15	44	15 913	15	29
	<i>niepełnosprawności</i>	12	46	11 077	12	32
	<i>innych niż wymienione powyżej</i>	19	43	17 928	19	47
ZASIŁKI CELOWE – OGÓŁEM		111	X	59 909	109	247
w tym:	<i>w tym zasiłki celowe specjalne</i>	14	23	11 000	14	41
	<i>produkty żywnościowe przyznane doraźnie lub w syt. kryzysowych</i>	59	59	15 930	59	59
	<i>Zasiłki celowe na zakup lub sporządzenie posiłku</i>	72	104	14 970	72	97
	<i>Inne niż wymienione powyżej</i>	47	x	18 009	47	156
POSILEK		194	18 480	110 350	88	446
USŁUGI OPIEKUŃCZE		16	3 336	154 765	15	20
<i>w tym specjalistyczne</i>		1	47	3 920	1	3
SPECJALISTYCZNE USŁUGI OPIEKUŃCZE DLA OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI		15	1 419	147 180	13	65
SCHRONIENIE		10	X	85 035	10	10
ODPŁATNOŚĆ GMINY ZA POBYT W DOMU POMOCY SPOŁECZNEJ		13	156	740 794	13	13
ZDARZENIA LOSOWE		2	2	23 719	2	8
WYNAGRODZENIE NALEŻNE OPIEKUNOWI Z TYTUŁU SPRAWOWANIA OPIEKI PRZYZNANE PRZEZ SĄD		6	70	30 407	6	6

Analizując finansowanie poszczególnych form pomocy zauważyć można, że największą część budżetu, bo aż 39,35% stanowi odpłatność za pobyt w DPS, następnie 26,52% to zasiłki stałe. W dalszej kolejności, na poziomie 8,22% budżetu plasuje się finansowanie usług opiekuńczych i 7,82% specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, na poziomie 5,86% zapewnienie posiłku, a 4,52% - schronienie dla osób bezdomnych. Na sfinansowanie zasiłków celowych przeznaczono 3,18% a okresowych 2,44%. Najmniejszy odsetek to wynagrodzenie dla opiekunów – 1,62% oraz zdarzenia losowe 1,26%.

4.3. Świadczenia z pomocy społecznej realizowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Somoninie w 2023 roku

Świadczenia pomocy społecznej są zróżnicowane, niektóre z nich mają charakter obligatoryjny, a inne fakultatywny. Każdy rodzaj świadczenia ma ustawowo określone przesłanki będące podstawą ich przyznania. Wyodrębnić można **świadczenia pieniężne** pomocy społecznej oraz **świadczenia niepieniężne** pomocy społecznej, które udzielane są bezpłatnie, odpłatnie lub za częściową odpłatnością.

4.3.1. Świadczenia pieniężne

Do **świadczeń pieniężnych** realizowanych przez Ośrodek w 2023 roku należały:

- Zasiłki stałe,
- Zasiłki okresowe,
- Zasiłki celowe w tym specjalne zasiłki celowe, zasiłki celowe w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”,
- Wynagrodzenie dla opiekuna

Ilość oraz kwoty wypłaconych świadczeń pieniężnych, jak również ilość odbiorców świadczeń przeanalizowano na podstawie powyższej tabeli. W ostatnim roku, zaobserwowano nieznaczny spadek (o 7,24%) ogólnej liczby osób korzystających z pomocy finansowej Ośrodka. Ilość osób korzystających z zasiłków stałych, okresowych, celowych czy posiłków od ubiegłego roku nie uległa znaczącym zmianom. Zauważalny jest natomiast wzrost osób korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi (wzrost

o 66%) oraz osób bezdomnych, korzystających ze schronienia (wzrost o 43%). W 2023 roku udzielono dwóm rodzinom pomocy z powodu zdarzenia losowego (w ubiegłym roku nie udzielono takiego wsparcia). Liczba osób korzystających z pozostałych form wsparcia nie uległa istotnym zmianom.

Mimo zmniejszającej się ilości świadczeniobiorców kwoty wypłacanych świadczeń wzrosły. Wyjątek stanowią zasiłki celowe i okresowe, bowiem kwota wydatkowana na te świadczenia zmalała. W 2023 roku wydatkowano na zasiłki celowe o 25.415 zł (29,79%) mniej niż w 2022 roku a na zasiłki okresowe o 3.536 zł (7,14%) mniej. Najbardziej zauważalny był wzrost wydatków ponoszonych na specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi – koszt wzrosł o 74.200 zł (wzrost aż o 101,67%). Istotnie wzrosła też kwota wydatkowana za pobyt mieszkańców gminy w DPS, nastąpił tu wzrost o 126.886 zł, co stanowi 20,67% w porównaniu do ubiegłego roku. Na zasiłki stałe przeznaczono o 29.818 zł więcej, co stanowiło zaledwie 6,35% wzrost, na usługi opiekuńcze wydatkowana kwota była wyższa o 10.138 zł (7% wzrost), na schronienie o 34.345 zł (67,75% wzrost), na posiłek wydano o 6.344 (wzrost 6,10%).

Wynagrodzenie dla opiekuna to świadczenie przyznawane przez sąd. Jest świadczeniem z pomocy społecznej należącym do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, realizowanym przez gminę. Ośrodek dokonuje wypłaty wynagrodzenia opiekunowi prawnemu z tytułu sprawowania przez niego opieki nad osobą ubezwłasnowolnioną. Wynagrodzenie wypłaca się w kwocie ustalonej przez sąd. W roku 2023 GOPS wypłacał to świadczenie dla 6 osób w łącznej kwocie 30.407 zł., podczas gdy w 2022 roku świadczenie wypłacane było 5 osobom w wysokości 22.480 zł.

4.3.2. Świadczenia niepieniężne

Drugą kategorią świadczeń pomocy społecznej są **świadczenia niepieniężne**. Katalog tych świadczeń bardzo szeroki i różnorodny i zajmuje znaczną część działalności ośrodka. Do świadczeń niepieniężnych realizowanych przez Ośrodek w 2023 roku należały:

- **Praca socjalna**

Praca socjalna prowadzona jest z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej. Ma na celu zaspokajanie ich potrzeb, lepsze dostosowanie do zasad życia społecznego, poprawę pozycji społecznej. Może być sposobem przywracania harmonii w życiu jednostki i jej relacjach z grupą społeczną lub metodą

rozwiązywania problemów społecznych. Praca socjalna to także stały kontakt z rodziną i wspieranie jej w pokonywaniu trudności jakie napotyka w codziennym życiu. Praca socjalna jest świadczeniem pomocy społecznej niezależnym od dochodu rodziny. W roku 2023 pracownicy socjalni prowadzili pracę socjalną w 215 rodzinach korzystających z pomocy społecznej, co oznacza, że 92% rodzin korzystających ze wsparcia Ośrodka objęte było pracą socjalną.

- **Poradnictwo specjalistyczne**

Poradnictwo specjalistyczne świadczone jest osobom i rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, bez względu na posiadany dochód. Realizacją tego zadania zajmują się głównie pracownicy ośrodka w tym pracownicy socjalni i psycholog przy współpracy m.in. pedagogów i psychologów szkolnych, lekarzy, terapeutów oraz kuratorów.

W 2023 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Somoninie zatrudniał na zlecenie psychologa. Ze wsparcia specjalistycznego – psychologicznego skorzystało 70 rodzin (193 osoby w rodzinach).

- **Zapewnienie posiłku**

Zadanie to realizowane jest głównie ze środków Wieloletniego Rządowego Programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 – 2023. Celem programu jest zapewnienie posiłku dzieciom, uczniom i młodzieży oraz objęcie pomocą osób dorosłych, zwłaszcza osób starszych, chorych lub niepełnosprawnych i samotnych. Zgodnie z wytycznymi pomoc przyznawana może być w jednej z trzech form:

- posiłek,
- świadczenie pieniężne na zakup posiłku lub żywności,
- świadczenie rzeczowe w postaci produktów żywnościowych.

W 2023 roku Ośrodek kontynuował realizację I i II modułu programu, zgodnie z Uchwałą Rady Gminy Somonino, podjętą w grudniu 2018 r. Wsparcie w ramach programu przyznawano w trzech formach:

- 1) finansowanie dożywiania dzieci w szkołach
- 2) przyznanie zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności
- 3) świadczenie rzeczowe w postaci produktów żywnościowych

Dożywianie w formie ciepłego posiłku - obiadu realizowano w 15 placówkach oświatowych, tj. 8 szkołach i 7 przedszkolach, z czego 8 placówek mieściło się na terenie naszej gminy a 7 poza terenem gminy.

Drugą formę realizacji programu – pomoc finansową na zakup posiłku lub żywności kierowano w głównej mierze do osób starszych, chorych i niepełnosprawnych.

W 2023 roku przyznano również świadczenie rzeczowe w postaci produktów żywnościowych. Paczki żywnościowe otrzymało 59 osób z niepełnosprawnością, stałych klientów Ośrodka.

- **Usługi opiekuńcze**

Zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym jest organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, zaś do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej należy organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

W 2023 roku GOPS w Somoninie zorganizował i świadczył usługi opiekuńcze w trzech formach, tj. **usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi.**

Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania świadczone były osobom, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagały pomocy innych osób, a rodzina nie była w stanie tej opieki zapewnić. Obejmowały one pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną zaleconą przez lekarza, pielęgnację, oraz w miarę możliwości również zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Świadczeniem tym objęto 15 osób i wydatkowano na ten cel 166.406 zł. Usługi świadczone były przez opiekunki zatrudnione na umowę o pracę (1 etat) oraz na umowę zlecenie 6 osób.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności. Usługi te w 2023 roku świadczone były przez dwie firmy zewnętrzne, które dysponują personelem posiadającym specjalistyczne przygotowanie zawodowe. Świadczeniem tym objęto 1 osobę i wydatkowano na ten cel kwotę 3.920,- zł.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi kierowane są do chorych psychicznie (wykazujących zaburzenia psychiatryczne), upośledzonych umysłowo oraz do osób wykazujących inne poważne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych a osoba ta wymaga takiej formy pomocy i opieki niezbędnej do życia w środowisku rodzinnym

lub społecznym. Tą formą wsparcia objęto w 2023 roku 14 dzieci i 1 osobę dorosłą i wydano kwotę 143.260,- zł.

Usługi opiekuńcze są świadczeniem odpłatnym. Wysokość odpłatności klienta reguluje odpowiednio, w przypadku zadań własnych – uchwała Rady Gminy, zaś w przypadku zadań zleconych Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych. W 2023 roku odpłatność świadczeniobiorców za usługi wyniosła 58.193,65 zł, z czego kwota 47.153,12 zł wpłynęła do budżetu gminy, zaś 11.040,53 zł odprowadzono do budżetu państwa.

Ilość osób wymagająca usług opiekuńczych, jak również specjalistycznych usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania z roku na rok wzrasta. Jest to zjawisko dostrzegane nie tylko w naszej gminie, ale i w skali całej Polski, a wynika głównie ze zmian demograficznych, jak i zmian kulturowych, gdzie zanika model rodziny wielopokoleniowej. Dlatego też w ostatnim czasie uruchamianych jest wiele programów skierowanych do osób wymagających wsparcia i opieki w miejscu ich zamieszkania, m. in.: opieka wytchnieniowa, asystentura osób niepełnosprawnych czy wprowadzone w listopadzie br. do ustawy o pomocy społecznej usługi sąsiedzkie.

Należy zwrócić również uwagę, że usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania to forma bardziej przyjazna seniorom niż pobyt w domach pomocy społecznej, jest również formą znacznie tańszą. W związku z powyższym konieczne jest poszerzanie tego rodzaju oferty pomocowej, między innymi o usługi sąsiedzkie, co pozwoli objąć pomocą i wsparciem wszelkie osoby tego potrzebujące a tym samym zapewnić komfort pozostania w miejscu ich zamieszkania.

- **Domy Pomocy Społecznej**

Kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym. Do DPS kierowane są jedynie osoby wymagające całodobowej opieki z powodu wieku lub niepełnosprawności, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w miejscu zamieszkania, nawet przy wsparciu w postaci usług opiekuńczych. Kierowanie do DPS odbywa się na wniosek samej zainteresowanej osoby, bądź jej przedstawiciela ustawowego. Ustawa wskazuje również, że osoby niepełnosprawne należy kierować do DPS odpowiedniego typu (zgodnie z rodzajem schorzenia), zlokalizowanego najbliżej miejsca zamieszkania osoby kierowanej.

W 2023 roku 13 mieszkańców naszej gminy, przebywało w dziewięciu różnych domach pomocy społecznej o profilu zgodnym z ich schorzeniami. Z uwagi na brak wolnych miejsc w DPS-ach zlokalizowanych na terenie naszego powiatu zmuszeni byliśmy kierować osoby do placówek bardziej oddalonych od miejsca zamieszkania osoby kierowanej, tj.:

- Dom Pomocy Społecznej w Wielkich Wyrębach 1 osoba,
- Dom Pomocy Społecznej w Nowych Łosienicach 2 osoby,
- Dom Pomocy Społecznej w Stawiskach 2 osoby,
- Dom Pomocy Społecznej w Kątach 1 osoba,
- Dom Pomocy Społecznej w Strzebielinku 1 osoba,
- Dom Pomocy Społecznej w Kobysewie 3 osoby,
- Dom Pomocy Społecznej w Tolkmicku 1 osoba,
- Dom Pomocy Społecznej w Szpęgawsku 1 osoba,
- Dom Pomocy Społecznej w Stężycy. 1 osoba.

W 2023 roku do DPS nie skierowano żadnej nowej osoby. Na dzień 31 grudnia 2023 roku w DPS-ach przebywało 13 osób.

Ponoszenie opłat za pobyt w DPS ściśle reguluje ustawa o pomocy społecznej, z której wynika, że osoba skierowana zobowiązana jest pokrywać koszty pobytu w placówce w wysokości 70% swojego dochodu, w dalszej kolejności do odpłatności zobowiązana jest rodzina, natomiast różnicę pomiędzy średnim kosztem utrzymania osoby w DPS a wpłatami dokonanyymi przez klienta i jego rodzinę ponosi gmina, która skierowała daną osobę do placówki. Średni miesięczny koszt utrzymania mieszkańca domu pomocy społecznej jest corocznie ogłaszany zarządzeniem starosty odpowiedniego powiatu lub uchwałą zarządu stowarzyszenia. W ostatnich latach stawka ta drastycznie wzrasta. Biorąc po uwagę, że dochody klientów nie ulegają tak znaczącym zmianom, zwiększone koszty leżą głównie po stronie gminy. Średni miesięczny koszt utrzymania mieszkańca DPS w 2023 r. wyniósł 5.955,63 zł (w 2022 r. 5.179,17 zł.), natomiast średni miesięczny koszt odpłatności za 1 osobę ponoszony przez gminę w 2023 r. wyniósł 4.748,68 zł (w 2022 r. 4.038,77 zł). Odpłatność gminy za pobyt w DPS w 2023 roku wyniosła 740.794,37 zł (w 2022 r. 613.908,- zł.), natomiast wpływy z tytułu odpłatności rodziny (osób zobowiązanych do alimentacji) wyniosły 50 077,07 zł.

Z rozeznania środowiska wynika, że w najbliższym czasie jedna osoba będzie wymagała skierowania do DPS. W związku ciągłym wzrostem kosztów utrzymania mieszkańców DPS, konieczne jest zwiększenie planu finansowego na kolejne lata.

- **Udzielanie schronienia**

Kolejnym zadaniem gminy o charakterze obowiązkowym, zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, jest udzielanie schronienia, zapewnienia posiłku i niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym. Świadczenie to kierowane jest do osób bezdomnych. Koszty tej formy pomocy pokrywane są ze środków własnych gminy. Pobyt w schroniskach jest odpłatny zgodnie z Uchwałą Rady Gminy podjętą w grudniu 2019 r. Kwota odpłatności uzależniona jest od dochodów uzyskiwanych przez osoby bezdomne. Schronienia udziela się w noclegowniach, schroniskach dla bezdomnych, schroniskach dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, domach samotnej matki oraz innych placówkach o podobnym przeznaczeniu.

W 2023 r. 10 osób bezdomnych z terenu Gminy Somonino przebywało w placówkach zapewniających im schronienie. Koszt opłacenia pobytu w schroniskach w 2023 r. wyniósł 85.035,- zł natomiast odpłatność bezdomnych, stanowiła dochód gminy, który z tego tytułu wynosił 24445,72 zł.

W 2023 roku nie przeprowadzano spisu osób bezdomnych.

- **Ubezpieczenie zdrowotne**

W ramach zadań własnych gminy, zgodnie z ustawą z dn. 27.08.2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (art. 66 ust. 1) Ośrodek opłacał składkę na ubezpieczenie zdrowotne 63 osobom pobierającym zasiłek stały z pomocy społecznej, niepodlegającym obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu i wydatkowano na ten cel kwotę 42.411,34 zł oraz 20 osobom objętym indywidualnym programem zatrudnienia socjalnego w Centrum Integracji Społecznej w Ostrzycach, co stanowiło koszt 13.589,10 zł.

- **Ustalanie prawa do bezpłatnej opieki zdrowotnej**

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Somoninie realizuje zadanie gminy polegające na ustalaniu uprawnień osób do bezpłatnej opieki zdrowotnej, finansowanej ze środków publicznych. Prawo do świadczeń zdrowotnych określa art. 54 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych i wydawane jest na okres 90 dni.

W 2023 roku wydano w tej sprawie 35 decyzji.

- **Kierowanie do Centrum Integracji Społecznej**

Centrum Integracji Społecznej to instytucja realizująca specjalistyczny program pracy z osobami wykluczonymi społecznie lub zagrożonymi wykluczeniem. Misją CIS jest aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz działania długofalowe mające wpływ na postawę człowieka i sposób jego funkcjonowania w środowisku. Zadaniem CIS jest odbudowywanie i podtrzymywanie u osób wykluczonych społecznie, zdolności do samodzielnego i efektywnego pełnienia ról społecznych a także samodzielnego poruszania się po rynku pracy, prowadzącego do zatrudnienia w różnych formach, czy u pracodawcy, czy samozatrudnienia (praca na własny rachunek lub w spółdzielni socjalnej). Wielu klientów Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Somoninie boryka się z problemem bezrobocia, który często jest kwestą bardzo złożoną i wymaga nie tylko znalezienia miejsca pracy, ale zmotywowania do poszukiwania zatrudnienia, specjalnego przygotowania do podjęcia rozmowy z potencjalnym pracodawcą i funkcjonowania w miejscu pracy. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Somoninie ściśle współpracuje z funkcjonującym na terenie Gminy Centrum Integracji Społecznej w Ostrzycach. Zgodnie ustawą o zatrudnianiu socjalnym do zadań GOPS należy kierowanie do CIS, które następuje po sporządzeniu przez pracownika socjalnego wywiadu środowiskowego, na podstawie którego diagnozuje się sytuację osoby zainteresowanej udziałem w CIS i opiniuje wniosek o wydanie skierowania a następnie wydawana jest decyzja kierująca do CIS na okres próbny.

W 2023 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Somoninie skierował do CIS 20 osób, żaden ze złożonych wniosków nie został zaopiniowany negatywnie.

- **Kierowanie do Środowiskowego Domu Samopomocy**

Środowiskowe domy samopomocy, są ośrodkami wsparcia, które służą budowaniu sieci oparcia społecznego i przygotowują osoby przewlekle psychicznie chore i niepełnosprawne intelektualnie do życia w społeczeństwie oraz funkcjonowania w środowisku.

Osoby z niepełnosprawnością psychiczną i intelektualną stanowią znaczną grupę klientów Ośrodka. Ta grupa klientów wymaga specjalnego, zindywidualizowanego podejścia oraz przygotowania zawodowego do pracy z nimi, dlatego też wsparcie oferowane przez SDS jest niezwykle istotne.

Na terenie Gminy Somonino funkcjonuje Środowiskowy Dom Samopomocy w Rybakach, jest on placówką wsparcia dziennego. Kierowanie do placówki następuje zgodnie z procedurami obowiązującymi w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, opracowanymi na podstawie Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie środowiskowych

domów samopomocy. Po złożeniu wniosku przez osobę zainteresowaną lub jej opiekuna pracownik socjalny przeprowadza wywiad środowiskowy i opiniuje wniosek, po czym wydana zostaje decyzja o skierowaniu do ŚDS na okres nie dłuższy niż 3 miesiące. W tym czasie Kierownik ŚDS powołuje zespół, który opracowuje dla uczestnika indywidualny plan postępowania wspierająco – aktywizującego na określony czas. W celu kontynuacji uczestnictwa Kierownik ŚDS występuje z wnioskiem do Kierownika GOPS o wydanie kolejnej decyzji kierującej na czas potrzebny do zrealizowania przygotowanego przez zespół planu. W 2022 roku wydano 22 decyzje kierujące, bądź przedłużające pobyt w ŚDS w Rybakach.

4.4. Inne działania podejmowane w ramach pomocy społecznej

- **Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa na lata 2014-2020**

W 2023 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Somoninie wraz z Bankiem Żywności w Trójmieście oraz Ochotniczą Strażą Pożarną w Egiertowie kontynuował realizację Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 – Podprogram 2021 plus.

Celem Programu było udzielenie wsparcia osobom doświadczającym najgłębszych form ubóstwa poprzez udostępnienie pomocy żywnościowej w formie paczek lub posiłków. Podprogram 2021 Plus był jedynie uzupełnieniem podprogramu 2021, realizowanego w 2022 roku, dlatego też zestaw artykułów spożywczych obejmował jedynie 6 produktów żywnościowych. Paczki zawierały makarony, mleko, powidła śliwkowe, konserwy mięsne oraz olej i cukier.

Pomoc otrzymywały osoby i rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej i uzyskujące dochód nieprzekraczający: 1 823,60 zł w przypadku osoby samotnie gospodarującej oraz 1 410,00 zł w przypadku osoby w rodzinie. Aby uzyskać wsparcie należało zgłosić się do Ośrodka Pomocy Społecznej w celu uzyskania odpowiedniego skierowania. Skierowanie wydawał pracownik socjalny po zweryfikowaniu sytuacji dochodowej wnioskodawcy.

Mimo, że ilość produktów żywnościowych w tym Podprogramie była zdecydowanie mniejsza, Program cieszył się dużym zainteresowaniem wśród mieszkańców Gminy Somonino. W roku 2023 r. z programu skorzystały 247 rodzin (700 osób).

W 2023 roku wydano łącznie 6,440 tony żywności.

- **Program wspierania rodzin**

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Somoninie jest jednym z realizatorów Gminnego Programu Wspierania Rodziny opracowanego na lata 2021 – 2023. Założeniem programu jest tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny poprzez rozwijanie systemu profilaktyki, wsparcia dzieci oraz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. W 2023 roku Ośrodek kontynuował szereg działań wpisujących się w założenia programu, do najistotniejszych należały:

Wsparcie asystenta rodziny

Zatrudnienie asystenta rodziny jest zadaniem realizowanym w ramach ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zadaniem asystenta rodziny jest ułatwianie rodzinom wypełnianie ról społecznych, aby doprowadzić do osiągnięcia podstawowej stabilizacji życiowej i nie dopuścić do umieszczenia dzieci poza rodziną w placówkach lub rodzinach zastępczych. W sytuacji kiedy dzieci znajdują się już w pieczy zastępczej rolą asystenta jest działanie na rzecz ich jak najszybszego powrotu do rodziny.

Rolą asystenta rodziny jest całościowe wspieranie rodziny wychowującej dzieci zagrożone wykluczeniem społecznym, poprzez zmianę stosunku osób w rodzinie do własnej sprawczości, podnoszenie ich samooceny, a także pomoc w wykonywaniu najprostszych czynności składających się na proces prowadzenia gospodarstwa domowego. Działania asystenta rodziny mają wspomagać rozwój kompetencji wszystkich członków rodziny, zarówno rodziców, jak i dzieci. Podkreślić należy, że asystent rodziny nie przejmuje działań za rodzinę, a jedynie wspiera ją w wykonywaniu określonych obowiązków, czy w podjętych działaniach, pokazuje jakie efekty przynosi ich praca oraz ukierunkowuje te działania w taki sposób, aby przynosiły zamierzone efekty.

W roku 2023 w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Somoninie zatrudnionych było dwóch asystentów rodziny na umowę o pracę. Wspierali oni swoimi działaniami łącznie 32 rodziny, w których wychowuje się 90 dzieci, w tym jedną rodzinę zobowiązaną przez sąd do pracy z asystentem.

W 2023 roku uzyskano dofinansowanie do zatrudnienia dwóch asystentów na łączną kwotę 19.907,- zł.

- **Program „Za Życiem”**

Program „Za Życiem” ma na celu wsparcie rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi. Zakłada on między innymi:

- przyznawanie jednorazowego świadczenia w kwocie 4.000,00 zł dla rodziców dzieci, w których lekarz stwierdził wady powstałe w okresie ciąży lub podczas porodu;
- opiekę hospicjum;
- dostęp do lekarzy bez kolejek;
- pomoc asystenta rodziny.

W roku 2023 żadna z rodzin nie zgłaszała potrzeby i nie zadeklarowała chęci skorzystania ze wsparcia asystenta rodziny, natomiast pomoc w postaci zasiłków jednorazowych została przyznana 3 rodzinom na łączną kwotę 12.000,00 zł.

Finansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych nakłada na gminę Ustawa z dnia 09.06.2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Do zadań gminy należy m.in. współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej. Gmina wspólnie z powiatem ponosi koszty pobytu dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych, rodzinnych domach dziecka i rodzinach zastępczych. W roku 2023 Gmina Somonino dofinansowała koszt pobytu 30 dzieci, w tym 20 w rodzinnej pieczy zastępczej, 9 dzieci w domu dziecka i placówkach opiekuńczych oraz 1 dziecko w pogotowiu opiekuńczym. Wydatki na tę formę pomocy wyniosły 499.639,- zł.

Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej wzrosła w stosunku do ubiegłego roku (w 2022 r. w pieczy umieszczonych było 28 dzieci), zarówno ten fakt, jak również znaczne wzrosty kosztów pobytu dzieci w pieczy zastępczej, spowodowało wzrost kosztów realizacji tego zadania. Wydatkowana w 2023 roku kwota była wyższa o 91.902,40 zł od wydatków poniesionych na ten cel w roku ubiegłym, co stanowi wzrost o 22,49 %.

- **Karta Dużej Rodziny**

Jednym z działań wspierających rodziny wielodzietne jest realizacja ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny. Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny oferuje system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin 3+ zarówno w instytucjach publicznych, jak i w firmach prywatnych. Jej posiadacze mają możliwość tańszego korzystania z ofert instytucji kultury, ośrodków rekreacyjnych czy księgarni na terenie całego kraju. Posiadanie karty ułatwia dużym rodzinom dostęp do rekreacji oraz obniża koszty codziennego życia. W praktyce Karta Dużej

Rodziny zapewnia zniżki przy zakupie m.in.: jedzenia i kosmetyków, odzieży i obuwia, książek, zabawek oraz paliwa. Obniża także koszty rachunku za usługi telekomunikacyjne czy bankowe. Pozwala na tańsze przejazdy pociągami i komunikacją publiczną w wybranych miejscowościach. W 2023 roku dla posiadaczy Karty przewidziano dodatkowe profity, m. in. zwiększenie limitu zużycia energii elektrycznej, co spowodowało wzrost zainteresowania posiadaniem Karty. Karta jest przyznawana niezależnie od dochodu w rodzinie. A jej wydanie jest bezpłatne. Jedynie w przypadku wniosku o dodatkową formę i wydaniu duplikatu karty pobierane są opłaty. W roku 2023 wydano 306 Kart Dużej Rodziny (113 rodzin).

- **Zespół Interdyscyplinarny**

Przemoc domowa nadal jest w naszym kraju tematem tabu. Osoby, które jej doświadczają wstydzą się prosić o pomoc, sąsiedzi nie chcą się wtrącać, rodzina często udaje, że nic złego nie zauważa. Tymczasem osoby, które są ofiarami przemocy domowej przeżywają gehennę. Każdego dnia żyją w nieustannym stresie, co niejednokrotnie prowadzi to tragedii.

Dnia 22 czerwca 2023 roku weszły w życie zmiany w przepisach dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zmieniając m.in. terminologię stosowaną w ustawie – pojęcie przemocy w rodzinie zostało zastąpione przemocą domową. O przemocy domowej możemy mówić zawsze wtedy, gdy ktoś bliski działając umyślnie i wykorzystując przy tym swoją przewagę (np. siły), narusza czyjeś prawa i dobra osobiste, a także powoduje cierpienie i szkody.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej zobowiązała samorządy do powołania Zespołu Interdyscyplinarnego. Zadaniem Zespołu jest szybsze i skuteczniejsze podejmowanie działań zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa, wstrzymanie zjawiska przemocy a także planowanie i realizacja działań pomocowych w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty”. Realizowane działania są zawsze indywidualnie dostosowywane do potrzeb danej rodziny. Nowa ustawa nałożyła obowiązek powoływania grup diagnostyczno – pomocowych, których zadaniem jest dokonanie oceny sytuacji domowej osób doznających przemocy oraz stosujących przemoc a w przypadku potwierdzenia występowania zjawiska przemocy realizacja procedury Niebieskiej Karty.

Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Gminie Somonino mieści się w siedzibie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Somoninie i ośrodek odpowiedzialny jest za obsługę zespołu.

Działania realizowane są przez pracowników ośrodka na podstawie Rozporządzenia RM z dnia 13.09.2011 r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty”, jak również na podstawie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Pracę z rodziną, w której występuje przemoc rozpoczyna zazwyczaj wypełnienie formularza „Niebieskiej Karty”, po czym zostaje powołana grupa diagnostyczno - pomocowa, składająca się z pracownika socjalnego i funkcjonariusza Policji. Ich zadaniem jest rozpoznanie i wstępna diagnoza sytuacji rodziny. W razie potrzeby skład GDP może zostać poszerzony o przedstawicieli innych instytucji zaangażowanych w pracę z rodziną, bądź mogących udzielić rodzinie pomocy i wsparcia.

W 2023 roku odbyły się 4 posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego. Do zespołu wpłynęło 35 „Niebieskich Kart”, w tym 23 wypełnionych przez policję i 9 przez pracowników pomocy społecznej, 2 przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz 1 przez służbę zdrowia.

W większości przypadków prace z rodzinami są prowadzone długofalowo, działania ukierunkowane są na poprawę funkcjonowania członków rodziny i na dążeniu do zaprzestania stosowania przemocy. W 2023 r. zorganizowane zostało szkolenie dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego grup diagnostyczno - pomocowych, pedagogów szkolnych, przedstawicieli służby zdrowia, Policjantów, kuratorów oraz przedstawicieli komisji alkoholowej o tematyce „Aspekty prawne pracy Zespołów Interdyscyplinarnych z uwzględnieniem zmian ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej”.

- **Program wspierania rodziny 500+**

Program wspierania rodziny 500+ realizowany był przez Ośrodek jedynie do 31 maja 2022 r., od miesiąca czerwca 2022 r. zadanie to przejął Zakład Ubezpieczeń Społecznych. W 2023 r. Ośrodek nie przyjmował już nowych wniosków a realizacja programu polegała jedynie na wypłacaniu świadczeń na podstawie wcześniejszych wniosków przyjętych w związku z zastosowaniem przepisów o koordynacji zabezpieczenia społecznego.

W związku z realizacją pomocy w postaci świadczenia wychowawczego w 2023 roku wydatkowano kwotę 40.474,75 zł.

- **Program „Czyste Powietrze”**

Program „Czyste powietrze” jest pierwszą ogólnokrajową inicjatywą walki ze smogiem. Realizowany jest przez Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. W ramach programu można przeprowadzić termomodernizację budynków, np. wykonać termoizolację lub wymienić stolarkę okienną i drzwiową na bardziej energooszczędną.

Z dofinansowania można skorzystać w celu wymiany starych, wysokoemisyjnych kotłów węglowych na ekologiczne źródła energii, np. pompę ciepła, instalację fotowoltaiczną, kolektory słoneczne, rekuperację czy wykonanie instalacji centralnego ogrzewania. Dodatkowo można przeprowadzić kompletny audyt energetyczny wykazujący rzeczywiste zapotrzebowanie budynku na energię cieplną. W dniu 01.10.2020 r. w życie weszły zmiany w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2020 r. poz. 1219, z późn. zm.), które nakładają na gminy obowiązek wydawania zaświadczeń o wysokości przeciętnego miesięcznego dochodu przypadającego na jednego członka gospodarstwa domowego dla potrzeb uczestnictwa w programie Czyste Powietrze. Do ustalania wysokości przeciętnego miesięcznego dochodu, stosuje się przepisy ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych.

Zaświadczenia wydawane są przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej po uprzednim złożeniu wniosku. W 2023 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Somoninie wydał 344 zaświadczenia o wysokości przeciętnego miesięcznego dochodu przypadający na jednego członka gospodarstwa domowego dla potrzeb uczestnictwa w programie Czyste Powietrze.

4.5. Świadczenia rodzinne i pielęgnacyjne

Obsługa świadczeń rodzinnych jest zadaniem zleconym z zakresu administracji rządowej. Oznacza to, iż ciężar finansowy w tym zakresie spoczywa na budżecie państwa co do samych świadczeń. Organami właściwymi do załatwiania spraw indywidualnych i wypłaty świadczeń rodzinnych są gminy. Wójt Gminy Somonino działając na podstawie ustawy o świadczeniach rodzinnych z dnia 28 listopada 2003 roku upoważnił Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Somoninie do prowadzenia postępowania w sprawach świadczeń rodzinnych, a także do wydawania decyzji w tych sprawach. System świadczeń rodzinnych to poza ubezpieczeniowy system świadczeń socjalnych wspierających rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej, wychowujące dzieci uczęszczające do szkoły, w tym niepełnosprawne. Warto przy tym dodać, iż świadczenia rodzinne stanowią odrębny od świadczeń z pomocy społecznej system, na który składają się zasiłek rodzinny i dodatki do zasiłku, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego, świadczenia pielęgnacyjnego oraz jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka. W 2023 roku 1190 rodzin otrzymywało zasiłki rodzinne wraz z dodatkami na łączną kwotę 2.144.428,79 zł.

Świadczeń opiekuńczych na które składają się: zasiłki pielęgnacyjne, świadczenia pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz zasiłek dla opiekuna wypłacono 679 osobom na łączną kwotę 4.256.542,- zł. Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka (becikowe) została wypłacona na łączną kwotę 115.000,- zł. Natomiast świadczenia rodzicielskie wypłacono 81 osobom na kwotę 461.827,- zł. Natomiast kwota 505.959,12 zł została wykorzystana na opłacenie składek emerytalno – rentowych za osoby korzystające ze świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego i zasiłku dla opiekuna.

Poniżej przedstawiono zestawienie tabelaryczne wypłaconych świadczeń.

NAZWA ŚWIADCZENIA	LICZBA ŚWIADCZEŃ	LICZBA UPRAWNIONYCH	KWOTA ŚWIADCZEŃ
zasiłek rodzinny na dziecko	11.818	1.190	1.335.959,00
dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu urodzenia dziecka	53	53	53.000,00
dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	389	46	150.400,61
dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka	354	40	70.731,06
dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego do 5 roku życia	202	26	17.737,52
dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego powyżej 5 roku życia	867	90	91.903,60
dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	646	688	64.504,00
dodatek do zasiłku rodzinnego na pokrycie wydatków związanych z zamieszkaniem w miejscowości, w której znajduje się szkoła	15	4	1.733,00
dodatek do zasiłku rodzinnego na pokrycie wydatków związanych z dojazdem do miejscowości, w której znajduje się szkoła	1.537	230	106.042,00
dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	2.657	281	252.418,00
zasiłek pielęgnacyjny z tytułu niepełnosprawności	6.124	549	1.320.484,00
Zasiłek pielęgnacyjny z tytułu ukończenia 75 roku życia	76	8	16.404,00
Świadczenie pielęgnacyjne	1.177	108	2.850.254,00
Specjalny zasiłek opiekuńczy	82	9	50.440,00
Zasiłek dla opiekuna	31	5	19.960,00
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	115	115	115.000,00
Świadczenie rodzicielskie	506	81	461.827,00
Składki emerytalno rentowe dla świadczeniobiorców	840	91	505.959,12

4.6. Fundusz alimentacyjny

Kolejną formą wsparcia realizowaną przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Somoninie są świadczenia z funduszu alimentacyjnego. Ta pomoc finansowa świadczona jest zgodnie z ustawą z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Do świadczenia z funduszu alimentacyjnego ma prawo osoba uprawniona do alimentów od rodziców na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna. Bezskuteczność egzekucji w rozumieniu wyżej wymienionej ustawy oznacza egzekucję, w wyniku której w okresie dwóch ostatnich miesięcy nie wyegzekwowano pełnej należności z tytułu zaległych i bieżących zobowiązań alimentacyjnych. Pomoc w postaci świadczeń z funduszu alimentacyjnego w roku 2023 wypłacono na łączną kwotę 397.900,- zł. Liczba rodzin uprawnionych do pomocy wynosi 61, a liczba dzieci w tych rodzinach 91.

4.7. Ubezpieczenie zdrowotne od świadczeń rodzinnych

Osoby pobierające świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz zasiłek dla opiekuna, a nie podlegające ubezpieczeniu zdrowotnemu z innego tytułu objęte są ubezpieczeniem zdrowotnym od wysokości pobieranego świadczenia. W 2023 r. Ośrodek objął tą formą wsparcia 30 osób na łączną kwotę 83.274,19 zł.

4.8. Projekt „Zintegrowany system usług społecznych mieszkańców Powiatu Kartuskiego – POKOLENIA”

Od marca 2021 r. do listopada 2023 r. Gmina Somonino, jako partner Powiatu Kartuskiego, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014 – 2020, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego, Osi Priorytetowej 6 Działania 6.2 Poddziałania 6.2.2 Rozwój usług społecznych, realizowała projekt pn. ” Zintegrowany system usług społecznych Powiatu Kartuskiego – POKOLENIA”. Realizację projektu powierzono Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Somoninie.

Celem projektu była poprawa jakości życia i stanu zdrowia mieszkańców, zainicjowanie działań w zakresie rzecznictwa seniorów oraz podniesienie poziomu aktywności społecznej i kompetencji mieszkańców dla lepszego wykorzystania ich potencjału.

Środki finansowe pozyskane przez Gminę Somonino na realizację projektu wyniosły: 1.216.057,48 zł, z czego w roku 2023 wydatkowano kwotę 731.214,45 zł.

Podjęmowane w ramach projektu działania skupiły się wokół **trzech obszarów**:

- **Niepelnosprawność**

Od lipca 2021 roku do października 2023 r. zatrudniono w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Somoninie 4 asystentów osoby niepełnosprawnej.

Dzięki pomocy zatrudnionych asystentów 35 mieszkańców Gminy Somonino (34 osób dorosłych i 1 dziecko) uzyskało różnego rodzaju wsparcie, dostosowane do ich indywidualnych potrzeb. Asystenci udzielali pomocy w podstawowych czynnościach życia codziennego, m.in.: w ubieraniu się, robieniu zakupów, sporządzaniu posiłków, sprzątaniu, towarzyszyli w wyjściach na spacer, przy wizycie u lekarza, wspólnych zakupach, czy załatwianiu różnorodnych spraw. Nierzadko byli partnerami do rozmów i powiernikami bieżących problemów. Udzielane wsparcie spotkało się z dużym zainteresowaniem mieszkańców. Z rozeznania pracowników GOPS-u wynika, że w środowisku lokalnym istnieje duże zapotrzebowanie na tą formę pomocy.

- **Rodzina**

W ramach projektu przewidziano różnorodne działania skierowane do całych rodzin. Celem ich było wzmocnienie więzi pomiędzy członkami rodziny oraz dostarczenie narzędzi do samodzielnego pokonywania codziennych trudności.

Podczas realizacji projektu zapewniono rodzinom 240 godzin wsparcia psychologicznego, które przybierało formę spotkań indywidualnych i grupowych, zarówno dla dzieci, jak i dla dorosłych. Zorganizowano również terapię dla par i rodzin, prowadzono również grupę wsparcia dla opiekunów osób zależnych. Kilkanaście osób wzięło udział w treningach uważności i oddechu. Sześciorgu dzieciom zapewniono wsparcie pedagogiczne w łącznym wymiarze 70 godzin. Mieszkańcom zapewniono również 90 godzin pomocy prawnej.

Rodzice mieli okazję doskonalić swoje kompetencje wychowawcze w trakcie 10 spotkań Szkoły dla rodziców. 32 dzieci skorzystało z tygodniowych kolonii letnich w Ełku. Zorganizowano integracyjny piknik dla rodzin, podczas którego do wspólnej zabawy

zaproszone zostały całe rodziny, zarówno dzieci, rodzice, jak i seniorzy. Zorganizowano również trzy rodzinne wyjazdy, każdy dla około 50 osób. Pierwszy z nich był wyjazdem weekendowym do Ośrodka Wypoczynkowego ROMA w Łapinie, kolejne jednodniowe wyjazdy odbyły się do Akwarium morskiego w Gdyni oraz do Parku trampolin JUMPCITY w Gdańsku. Celem tych wyjazdów było umożliwienie rodzinom spędzenia wspólnie czasu, z dala od codziennych obowiązków, co sprzyjało zacieśnianiu więzi rodzinnych, budowaniu wspomnień i doświadczania związanych z nimi emocji, pozwalało też skupić uwagę na wzajemnych potrzebach.

- **Seniorzy**

W ramach projektu powstały trzy Kluby Seniora: w Goręczynie (44 członków), w Egiertowie (22 członków) oraz w Somoninie (56 członków). Prace każdego klubu koordynował lokalny lider. Środki finansowe pozyskane w ramach projektu pozwoliły na zagospodarowanie i wyposażenie pomieszczeń, które służyły jako siedziby poszczególnych klubów. Natomiast dzięki proponowanym w ramach projektu aktywnościom seniorzy mieli szerokie możliwości rozwijania swoich zainteresowań i pasji, zadbania o własne zdrowie a przede wszystkim nawiązania nowych znajomości i budowania relacji.

Seniorzy aktywnie uczestniczyli w warsztatach rehabilitacyjnych, zajęciach ZUMBY, warsztatach kulinarnych oraz warsztatach rękodzieła. Spotykali się z różnymi ekspertami, m.in.: z informatykiem, z zielarką, ze stylistką, z dietetykiem, czy z fizjoterapeutką uroginekologiczną. Niewątpliwą atrakcją stanowiły samodzielnie zorganizowane przez seniorów wycieczki. Przez okres trwania projektu seniorzy odwiedzili m. in.: Kraków, Warszawę, Toruń, Kazimierz Dolny, Jarosławiec, Gdynię, Hel, Olsztyn, Słupsk, Malbork.

Seniorzy chętnie korzystali z różnorodnych aktywności i atrakcji, takich jak: wyjścia do kina, do teatru, na koncerty, na kręgle, na basen, na siłownię i do strefy SPA, ale również sami włączali się organizację różnego rodzaju lokalnych wydarzeń, m. in.: „Ostrzyckie wędkowanie”, kiermasz świąteczny w Szkole Podstawowej w Goręczynie, Wieczór wspomnień w Egiertowie, koncert „Seniorzy seniorom” w Chmielnie, czy własnoręcznie stworzona tablica z alfabetem kaszubskim na przystani w Somoninie.

Działalność seniorów w Gminie Somonino dostrzegana była nie tylko przez lokalne środowisko. W grudniu 2022 roku, podczas warsztatów kulinarnych prowadzonych przez KGW Sławki, ekipa telewizyjna nagrała materiał o działalności klubu, który wyemitowany został w styczniu 2023 roku na antenie TVP3. Z kolei za działalność na rzecz seniorów liderka Klubu Seniora w Goręczynie otrzymała nagrodę Marszałka Województwa Pomorskiego

„Przyjaciel seniorów”. Dwóch mieszkańców Gminy Somonino wchodzi w skład funkcjonującej w Powiecie Kartuskim Powiatowej Rady Seniorów.

W październiku br. odbył się Bal Seniora, taneczna impreza na ponad 120 osób, która była jednocześnie podsumowaniem działań projektowych. Podejmowane działania przynosiły wymierne efekty, seniorzy zapewniają, że zakończenie projektu wcale oznacza zakończenia ich wspólnych działań. Podkreślają, że uczestnictwo w klubie pozwoliło nawiązać nowe znajomości, odpędzić samotność i poczucie wyobcowania, dlatego też aby podtrzymać relacje towarzyskie zamierzają nadal spotykać się i podejmować wspólne inicjatywy.

W ramach projektu mieszkańcy Gminy Somonino mieli również możliwość skorzystania z działań realizowanych przez innych partnerów projektu i tak z mobilnych usług opiekuńczych skorzystało 2 mieszkańców gminy, z mobilnych usług rehabilitacyjnych 18 osób, zaś z mobilne wsparcie psychologiczne otrzymało 6 osób.

4.9. Opieka wytchnieniowa

W 2023 r. Ośrodek po raz kolejny przystąpił do realizacji programu Opieka Wytchnieniowa. Program kierowany jest do członków rodzin lub opiekunów, którzy wymagają wsparcia w postaci doraźnej, czasowej przerwy w sprawowaniu bezpośredniej opieki nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności, a także nad osobami posiadającymi orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczenie traktowane na równi z tym orzeczeniem. Stała, osobista opieka nad osobami zależnymi jest zadaniem trudnym. Członkowie rodzin, opiekunowie muszą podporządkować swój dzienny rozkład zajęć wykonywaniu czynności związanych z opieką i pomocą, co najczęściej oznacza życie w warunkach ciągłego obciążenia psychofizycznego. Wiele osób w takiej sytuacji rezygnuje z udziału w życiu społecznym, zawodowym, zaniedbuje własne zdrowie czy też inne potrzeby oraz całkowicie rezygnuje z indywidualnych aspiracji. Zaangażowanie w sprawowanie opieki często utrudnia podejmowanie innych zadań niezbędnych dla funkcjonowania rodziny i prowadzenia gospodarstwa domowego. Zauważa się również, że kondycja zdrowotna osób sprawujących codzienną długotrwałą opiekę z czasem ulega pogorszeniu, co przekłada się na mniejszą skuteczność, a tym samym obniżenie komfortu życia osoby niepełnosprawnej oraz samego opiekuna. Wobec powyższego konieczne jest objęcie tej grupy osób szczególnym rodzajem wsparcia, w które wpisuje się opieka wytchnieniowa. Ta forma pomocy

ma za zadanie odciążenie członków rodzin lub opiekunów osób niepełnosprawnych poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa. Dzięki temu wsparciu osoby zaangażowane na co dzień w sprawowanie opieki dysponować będą czasem, który będą mogły przeznaczyć na odpoczynek i regenerację, jak również na załatwienie niezbędnych spraw.

W 2023 roku działaniami w ramach projektu objętych zostało 14 osób niepełnosprawnych (8 osób dorosłych i 6 dzieci), zapewniając ich opiekunom łącznie 2700 godzin opieki wytchnieniowej.

4.10. Dodatek gazowy

Dnia 1 stycznia 2023 roku weszła w życie ustawa o szczególnej ochronie niektórych odbiorców paliw gazowych w 2023 r. w związku z sytuacją na rynku gazu, tzw. tarcza energetyczna w 2023. Obsługę programu powierzono Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej. W ramach obowiązującej ustawy, kontynuowane były działania osłonowe dla gospodarstw domowych oraz podmiotów wrażliwych (m.in. szpitale, szkoły, muzea, wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe, organizacje pozarządowe itp.), które zużywają paliwa gazowe do celów grzewczych. Celem wprowadzonej ustawy było utrzymanie w 2023 roku cen gazu obowiązujących w 2022 r, poprzez refundację poniesionych kosztów podatku od towarów i usług (VAT). Program skierowany był do najbardziej wrażliwych odbiorców paliw gazowych, zużywającym paliwa gazowe do celów grzewczych, dlatego też określone zostało kryterium dochodowe, zgodnie z którym dodatek przysługiwał odbiorcom gazu, których przeciętne miesięczne dochody, w przypadku gospodarstwa jednoosobowego, nie przekraczały 2.100 zł, lub 1.500 zł na osobę w przypadku gospodarstwa wieloosobowego. W przypadku wniosków złożonych od 1 stycznia do 31 lipca 2023 r. obowiązywał dochód z 2021 r. W przypadku wniosków złożonych od 1 sierpnia do 31 grudnia 2023 r. dochód z 2022 r. Dochody weryfikowane były jednorazowo, podczas złożenia 1-wszego wniosku o refundację.

Aby otrzymać świadczenie należało w ciągu 30 dni od daty otrzymania faktury dokumentującej dostarczenie gazu złożyć do Ośrodka odpowiedni wniosek wraz z fakturą oraz dowodem zapłaty. Wniosek podlegał weryfikacji w centralnej ewidencji emisyjności budynków CEEB. Wnioski przyjmowane były przez cały 2023 rok.

Do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej **wpłynęło 68 wniosków**, z czego **pozytywnie rozpatrzono 66**. Łączna kwota wypłaconych świadczeń wyniosła **13.777,54 zł**.

4.11. Wsparcie uchodźców z Ukrainy

W 2023 roku Ośrodek kontynuował udzielanie wsparcia uchodźcom z Ukrainy, głównie w oparciu o ustawę o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

Ośrodek ustalał prawo do świadczeń przysługujących uchodźcom z Funduszu pomocy utworzonego na mocy Specustawy, takich jak:

- **jednorazowe świadczenie pieniężne w wysokości 300 zł na osobę**, przeznaczone na utrzymanie, w szczególności na pokrycie wydatków na żywność, odzież, obuwie, środki higieny osobistej oraz opłaty mieszkaniowe. Świadczenie to przysługiwało każdemu Obywatelowi Ukrainy, którego pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej był uznawany za legalny na podstawie art. 2 ust. 1 Ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy i który został wpisany do rejestru PESEL. W 2023 roku wypłacono 19 świadczeń na łączną kwotę 5.700,- zł.
- **Zasiłki stałe** – w 2023 roku zasiłki stałe otrzymywały 2 osoby z niepełnosprawnością w łącznej kwocie 817,64 zł.
- **zasiłki okresowe** – w 2023 roku zasiłki okresowe przyznano z uwagi na konieczność leczenia 2 rodzinom na łączną kwotę 533,92 zł
- **dożywianie** – mogło zostać przyznane w formie pomocy doraźnej, tj. w postaci jednego gorącego posiłku dziennie, dla dzieci i młodzieży w okresie nauki w szkole. Nie wymagało wówczas przeprowadzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego oraz wydania decyzji administracyjnej. Pomoc w takiej formie mogła zostać przyznana na czas nie dłuższy niż 2 m-ce. Posiłki w ramach pomocy doraźnej przyznano w 2023 roku 3 dzieciom, w dwóch placówkach oświatowych.
Po upływie 2 miesięcy przyznanie dożywiania wymagało przeprowadzenia wywiadu środowiskowego i wydania stosownej decyzji. W 2023 roku dożywianiem w tej formie objęto 14 dzieci.
- **Świadczenia rodzinne** – przyznawane były zgodnie z art. 26 specustawy. Kryteria przyznawania świadczeń rodzinnych były zgodnie obowiązującymi w ustawie o świadczeniach rodzinnych, z jednym wyjątkiem, że przy ustalaniu dochodu rodziny w przeliczeniu na osobę nie uwzględniało się członka rodziny, który, zgodnie z oświadczeniem osoby ubiegającej się o te świadczenia, nie przebywał na terytorium

Rzeczypospolitej Polskiej. Kwota świadczeń rodzinnych wypłacona w 2023 roku wyniosła 94.653,81 zł.

- **Świadczenie pieniężne za zapewnienie zakwaterowania i wyżywienia uchodźcom z Ukrainy** – zgodnie z art. 13 specustawy ustawodawca przewidział wsparcie dla osób, które zapewniają zakwaterowanie i wyżywienie uchodźcom z Ukrainy. W 2023 roku do Ośrodka wpłynęło 7 wniosków o wypłatę świadczeń dla 7 osób, wszystkie zostały rozpatrzone pozytywnie. Łączna kwota świadczeń z tego tytułu wyniosła 35.400,- zł.

4.12. Współpraca z organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami

Współpraca z sektorem pozarządowym odbywa się na zasadach partnerstwa, wzajemnego wsparcia w działaniach, podejmowania przedsięwzięć likwidujących bariery społeczne oraz wspierania inicjatyw sprzyjających wzmacnianiu więzi społecznych i lokalnej solidarności.

W 2023 roku Ośrodek współpracował z różnymi instytucjami w obszarze pomocy społecznej, m. in.:

- Środowiskowym Domem Samopomocy w Rybakach w zakresie aktywizacji społecznej osób niepełnosprawnych,
- Centrum Integracji Społecznej w Ostrzycach w zakresie aktywizacji społeczno-zawodowej osób bezrobotnych, dotkniętych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Stowarzyszeniem Wspierania Inicjatyw Oświatowo – Wychowawczych im. Teresy Kras w zakresie organizowania dzieciom wypoczynku.
- Stowarzyszeniem Abstynenckim Kaszuby w Kartuzach w zakresie udzielania schronienia osobom bezdomnym.
- Towarzystwem Pomocy im. św. Brata Alberta Koło Miechowskie w zakresie zapewnienia schronienia osobom bezdomnym.
- Stowarzyszeniem Opiekunczo – Resocjalizacyjnym PROMETEUSZ w Gdańsku w zakresie udzielania schronienia osobom bezdomnym,
- Klubem Wędkarstwa Sportowego „Kaszub” z Somonina podczas organizowania Plenerowego Spotkania Osób z Niepełnosprawnością „Ostrzyckie wędkowanie”

4.13. Projekty socjalne

Projekt socjalny jest jednym z narzędzi stosowanym w pracy przez pracownika socjalnego. Stanowi realizację zintegrowanych działań na rzecz wprowadzenia pozytywnych zmian w życiu określonych rodzin, środowisk, czy grup społecznych. Planowane działania poprzedzane są diagnozą środowiska, rozeznaniem i analizą potrzeb oraz możliwości. Stosowanie projektowania socjalnego nastawione jest na pobudzenie lokalnej społeczności do aktywności, do wykazywania inicjatywy społecznej oraz przeciwdziałania problemom społecznym obecnym w danym środowisku. Uwzględnia podstawową zasadę w pracy socjalnej, jaką jest zasada pomocniczości, w ramach której instytucje nadrzędne powinny wspomagać, a nie wyręczać jednostki i grupy oraz mobilizować ich potencjał do samodzielnego przezwyciężania trudności. W 2023 roku Ośrodek realizował następujące projekty:

- **Plenerowe Spotkanie Osób Niepełnosprawnych „Ostrzyckie wędkowanie”**

„Ostrzyckie wędkowanie” jest cykliczną imprezą plenerową, odbywającą się na polu namiotowym „U Stołema” w Ostrzycach. W 2023 roku odbyła się po raz dziewiętnasty. Projekt skierowany jest do społeczności osób z niepełnosprawnościami i ich otoczenia. Głównym jego celem jest wzrost aktywności społecznej osób z niepełnosprawnościami oraz zmiana istniejących i funkcjonujących negatywnych stereotypów dotyczących tych osób. W 2023 roku na zaproszenie ośrodka, przybyło ponad 400 osób z różnych placówek wspierających osoby z niepełnosprawnością. Na uczestników, poza łowieniem ryb, zapewniono wiele atrakcji. Dużym zainteresowaniem cieszyły się prezentacje wozu strażackiego z OSP w Goręczynie i radiowozu z Posterunku Policji w Somoninie, a także nowoczesnego ciągnika rolniczego. Dzięki uprzejmości druhów z OSP w Ostrzycach chętni mogli popływać motorówką. Na odważnych czekały także przejażdżki konne. Na festynie ponownie zagościły zwierzęta z „Wesołej Zagrody” w Goręczynie. Tegoroczny plener swymi radosnymi występami uświetnił Zespół Pieśni i Tańca „Modre oczka” ze Szkoły Podstawowej w Somoninie oraz Kazimierz Gruenholz ze Skansenu u Słodkiego w Chmielnie. Po raz pierwszy na festynie gościli przedstawiciele Polskiego Związku Łowieckiego z Gdańska oraz Kluby Seniorów, którzy przygotowali dla uczestników rywalizacje sportowe, konkursy, szarady i kalambury o charakterze przyrodniczo –

edukacyjnym. Niebywałą atrakcją była też dogoterapia i zajęcia przeprowadzone przez Firmę „Cztery łapy i ja” ze Smołdzina. Na uczestników czekały także liczne konkurencje sportowe. Wszystkim gościom zapewniono napoje i poczęstunek.

- **Bądźmy razem**

W lipcu 2023 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Somoninie w partnerstwie z Centrum Integracji Społecznej w Ostrzycach oraz Ochotniczą Strażą Pożarną w Goręczynie zorganizował spotkanie dla rodzin zatytułowane „Bądźmy razem”. Celem spotkania, jak wskazuje nazwa projektu była integracja i wzmocnienie więzi rodzinnych poprzez wspólne spędzenie wolnego czasu, gry i zabawy oraz propagowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich, jak również aktywizacja społeczna i zawodowa uczestników spotkania. Zaproszonym rodzinom zaprezentowano siedzibę Centrum oraz przedstawiono możliwość skorzystania z prowadzonych tam działań, mających na celu aktywizację zawodową i społeczną. Osoby chętne mogły uczestniczyć w warsztatach rękodzieła prowadzonych przez uczestników Centrum. Dzieci zaś z radością korzystały z rozstawionej dmuchanej zjeżdżalni, co stanowiło dla nich nie tylko świetną zabawę, ale również okazję do spędzenia czasu na wolnym powietrzu. Nie zabrakło też odrobiny słodkości dla dzieci w postaci waty cukrowej. Na zakończenie spotkania rozegrano turniej „Dwa ognie”, któremu towarzyszyło wiele pozytywnych emocji.

- **Monitoring osób bezdomnych w środowisku lokalnym**

Celem realizacji projektu było zapewnienie wsparcia w okresie zimowym osobom bezdomnym, przebywającym w obiektach niemieszkalnych na terenie Gminy Somonino. W ramach projektu pracownik socjalny i dzielnicowy wspólnie monitorowali sytuację osób bezdomnych. Ustalono, że wspólne wyjazdy w teren odbywać się będą w miarę potrzeb oraz sygnałów napływających ze środowiska o osobach bezdomnych, jednak nie rzadziej niż 2 razy w miesiącu. Informację o projekcie przekazano również sołtysom, do których zwrócono się prośbą o niezwłoczne informowanie pracownika socjalnego o osobach bezdomnych na terenie ich sołectwa. W 2023 roku monitoringiem objęte były 4 osoby bezdomne. W trakcie wizyt sprawdzano ich warunki bytowe i bezpieczeństwo, proponowano wsparcie, informowano o możliwości skierowania do schroniska oraz motywowano do zmiany trybu życia. Pracownik socjalny na bieżąco nawiązywał

kontakt telefoniczny z pracownikami placówek (schroniska), sprawdzając czy osoby bezdomne, skierowane przez GOPS nadal tam przebywają i są bezpieczne.

- **Kartka dla seniora**

Święta to czas szczególny, kiedy nikt nie powinien być sam, dlatego też pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Somoninie postanowili odwiedzić samotnie mieszkających Seniorów na terenie Gminy Somonino, aby porozmawiać o ich sytuacji, złożyć życzenia świąteczne, oraz wręczyć drobny upominek. Typując osoby do projektu, pracownicy socjalni posłkowali się wiedzą sołtysów, którzy wskazywali osoby samotne ze swoich sołectw.

Do inicjatywy Kartki Bożonarodzeniowej dla Seniora przyłączyli się uczestnicy Centrum Integracji Społecznej oraz Środowiskowy Dom Samopomocy, którzy własnoręcznie przygotowali przepiękne kartki oraz upieczone świąteczne pierniczki. W ramach projektu pracownicy odwiedzili 54 seniorów, a przeprowadzone rozmowy i zaobserwowane przez pracowników socjalnych sytuacje stanowią cenne informacje i wskazówki do dalszej pracy na rzecz seniorów i ich otoczenia.

- **Świąteczna paczka wigilijna**

W 2023 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Somoninie po raz kolejny przygotował dla 59 osób korzystających z zasiłku stałego, świąteczne paczki składające się z tradycyjnych potraw wigilijnych takich jak: zupa grzybowa, ryby smażone i w galarecie, krokiety oraz kawa i ciasto makowe i twarogowe. Osoby korzystające z zasiłku stałego to grupa osób utrzymujących się na granicy minimum socjalnego, uzyskiwane przez nich środki finansowe często nie wystarczają nawet na skromne wyżywienie, dlatego też z okazji świąt Bożego Narodzenia przygotowano dla nich potrawy na wigilijny stół.

Świąteczne potrawy zostały przygotowane przez organizację pozarządową tj. Koło Gospodyń Wiejskich w Sławkach.

5. Potrzeby Ośrodka

W 2024 roku kontynuowane będą zadania wynikające z obowiązku realizacji poszczególnych ustaw oraz innych aktów prawnych, przyczyniające się do poprawy sytuacji życiowej mieszkańców gminy Somonino.

Dla efektywnej realizacji zadań przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Somoninie niezbędne będzie:

1. Zabezpieczenie środków finansowych w wysokości odpowiadającej potrzebom wynikającym z realizacji nałożonych na GOPS zadań, ze szczególnym uwzględnieniem środków na świadczenia z pomocy społecznej w tym:
 - a) na usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania w tym usługi sąsiedzkie,
 - b) na specjalistyczne usługi opiekuńcze w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
 - c) na zapewnienie całodobowej opieki nad osobami wymagającymi tej formy wsparcia (w DPS, schronisku, domy samotnej matki),
 - d) na finansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej.
2. Utrzymanie dostępności do specjalistycznego wsparcia (głównie psychologicznego dla dorosłych i dzieci).
3. Zintensyfikowanie działań na rzecz ochrony i wspierania rodzin zagrożonych krzywdzeniem i przemocą.
4. Zintensyfikowanie działań na rzecz osób niepełnosprawnych, starszych i zależnych.
5. Zapewnienie sprawnego systemu teleinformatycznego tj. komputerów stacjonarnych, serwera wraz z systemami operacyjnymi.
6. Podejmowanie działań ukierunkowanych na rozwój zawodowy pracowników, bezpieczne warunki pracy i przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu, w tym zapewnienie pracownikom superwizji oraz wsparcia prawnego.
7. Dostosowanie siedziby Ośrodka do wymogów dostępności podmiotu publicznego, zwłaszcza w zakresie miejsc parkingowych.